

**Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական  
մանկավարժական համալսարան**

**Армянский государственный педагогический  
университет имени Хачатура Абовяна**

**Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University**

---

# **ՀԱՏՈՒԿ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ**

Գիտամեթոդական հանդես

## **ПРОБЛЕМЫ СПЕЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Научно-методический журнал

## **MAIN ISSUES IN SPECIAL EDUCATION**

Scientific Methodical Journal

2

ԵՐԵՎԱՆ-2014

Երաշխավորվել է տպագրության Խաչատուր Աբովյանի անվան  
հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գիտական  
խորհրդի կողմից:

«Հատուկ կրթության հիմնախնդիրներ» պարբերականը միտված է նպաստելու Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն մանկավարժական և հատուկ կրթական համակարգի զարգացմանը: Պարբերականում զետեղված են գիտատեսական և գիտամեթոդական բնույթի հոդվածներ, որոնք կօժանդակեն ժամանակակից հատուկ մանկավարժության, հատուկ հոգեբանության հիմնախնդիրների լուսաբանմանը:

Գիտական պարբերականը նախատեսված է հատուկ մանկավարժների, հոգեբանների, բարձրագույն կրթության համակարգում աշխատողների, մագիստրոսների, հայցորդների, ասպիրանտների, նախադպրոցական, հատուկ և ներառական կրթություն իրականացնող հաստատությունների դաստիարակների և ուսցիչների, ինչպես նաև՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ծնողների համար:

ISSN 1829-4294

© Խաչատուր Աբովյանի անվան Հայկական  
պետական մանկավարժական համալսարան, 2014

Մեր հասցեն՝ Երևան, Տիգրան Մեծ 17, հեռախոս (+374 10) 59 70 27  
Էլեկտրոնային փոստ՝ [speceduscience@mail.ru](mailto:speceduscience@mail.ru)

**Խմբագրական խորհրդի նախագահ՝**

Միրզախանյան Ռուբեն

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի ռեկտոր, պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

**Գլխավոր խմբագիր՝**

Ազարյան Ռոբերտ

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հատուկ մանկավարժության և հոգեբանության ամբիոնի վարիչ, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

**Պատասխանատու քարտուղար՝**

Ազատյան Թերեզա

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հատուկ կրթության ֆակուլտետի գիտության և հետբուհական կրթության գծով փոխդեկան, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

**Խմբագրական կոլեգիա՝**

Աղավելյան Հովհաննես

Նովոսիբիրսկի “Մանկության ինստիտուտի” պրոֆեսոր, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր

Ամարալ Իսաբել

Սետուբալի Ճարտարագիտական ինստիտուտի պրոֆեսոր, փիլիսոփայության դոկտոր, հաղորդակցման խանգարումների մասնագետ, կրթության խորհրդատու Պորտուգալիա

Ավագյան Արմենուհի

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հատուկ կրթության ֆակուլտետի դեկան, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

|                       |                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ավանեսյան Հրանտ       | Երևանի պետական համալսարանի ընդհանուր հոգեբանության ամբիոնի վարիչ, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր                                                                                                      |
| Գևորգյան Սրբուհի      | Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի ուսումնագիտական գծով պրոռեկտոր, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր                                                                     |
| Գյուլամիրյան Զուլիետա | Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի մայրենիի և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի պրոֆեսոր, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր                                                     |
| Գրիգորյան Ստեփան      | Ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի կինեզիոլոգիայի ամբիոնի պրոֆեսոր, բժշկական գիտությունների դոկտոր                                                                                                  |
| Գրիցման Մագդալենա     | Կվիձինի Երեխաների բուժման և վերականգնողական հանրային անկախ կենտրոնի ղեկավար, նյարդալոգոպեդ, հումանիտար գիտությունների դոկտոր, Լեհաստան                                                                             |
| Կարապետյան Սիրանուշ   | Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի լոգոպեդիայի և վերականգնողական թերապիայի ամբիոնի դոցենտ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ Առողջապահության նախարարության գլխավոր լոգոպեդ |
| Կուկուշկինա Օլգա      | Մոսկվայի Շտրոգական մանկավարժության ինստիտուտի պրոֆեսոր, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի թղթակից- անդամ                                                                        |

|                     |                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Մալլան Զաֆար        | Դաղստանի պետական մանկավարժական համալսարանի շտկողական մանկավարժության և հատուկ հոգեբանության ամբիոնի վարիչ, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի թղթակից-անդամ |
| Մալոֆեն Նիկոլայ     | Մոսկվայի Շտկողական մանկավարժության ինստիտուտի տնօրեն, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի ակադեմիկոս                                                                   |
| Մելիք-Փաշայան Արմեն | Երևանի Մխիթար Հերացու անվան հայկական պետական բժշկական համալսարանի հոգեբուժության ամբիոնի վարիչ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր                                                                |
| Պայլոզյան Ժաննա     | Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի լոգոպեդիայի և վերականգնողական թերապիայի ամբիոնի վարիչ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ                                 |
| Պլակսինա Լյուբով    | Մոսկվայի պետական մանկավարժական համալսարանի հատուկ հոգեբանության բաժնի վարիչ, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր                                                                                |
| Սարգսյան Իննա       | Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի ռուսաց լեզվի ամբիոնի պրոֆեսոր, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր                                                                   |
| Վիլպուլա Տուոմո     | Օուլուի համալսարանի կրթության ֆակուլտետի դասախոս, ներառական կրթության գծով փորձագետ, փիլիսոփայության դոկտոր, Ֆինլանդիա                                                                                  |

**Председатель редакционного совета**

Мирзаханян Рубен

Ректор Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор исторических наук, профессор

**Главный редактор**

Азарян Роберт

Заведующий кафедрой специальной педагогики и психологии Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор педагогических наук, профессор

**Ответственный секретарь**

Азатян Тереза

Заместитель декана по науке и поствузовскому образованию факультета специального образования Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, кандидат педагогических наук, доцент

**Редакционная коллегия**

Агавелян Оганнес

Профессор Новосибирского “Института детства”, доктор психологических наук

Амарал Исабель

Профессор института политехнических дисциплин, доктор философии, специалист по коммуникативным нарушениям, консультант по образованию, Сетубал, Португалия

Авакян Арменуи

Декан факультета специального образования Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, кандидат педагогических наук, доцент

Аванесян Грант

Заведующий кафедрой общей психологии Ереванского государственного университета, доктор психологических наук, профессор

Геворкян Србуи

Проректор по научно-учебной части Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор психологических наук, профессор

Гюламирян Джулиета

Профессор кафедры родного языка и методики ее преподавания Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор филологических наук

|                    |                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Григорян Степан    | Профессор кафедры кинезиологии Армянского государственного инситута физической культуры, доктор медицинских наук                                                                                                             |
| Грицман Магдалена  | Председатель независимого общественного центра лечения и реабилитации детей, неврологопед, доктор гуманистических наук Квидзын, Польша                                                                                       |
| Карапетян Сирануш  | Доцент кафедры логопедии и восстановительной терапии Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, кандидат педагогических наук, главный логопед Министерства здравоохранения РА          |
| Кукушкина Ольга    | Профессор Московского института коррекционной педагогики, доктор педагогических наук, член-корреспондент Российской академии образования                                                                                     |
| Маллаев Джафар     | Заведующий кафедрой коррекционной педагогики и специальной психологии Дагестанского государственного педагогического университета, доктор педагогических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии образования |
| Малофеев Николай   | Директор Московского Института коррекционной педагогики, доктор педагогических наук, академик Российской академии образования                                                                                                |
| Мелик-Пашаян Армен | Заведующий кафедрой психиатрии Ереванского государственного медицинского университета имени Мхитара Гераци, доктор медицинских наук, профессор                                                                               |
| Пайлозян Жанна     | Заведующая кафедрой логопедии и восстановительной терапии Армянского государственного университета имени Хачатура Абовяна, кандидат педагогических наук, доцент                                                              |
| Плаксина Любовь    | Заведующая отделением специальной психологии Московского государственного педагогического университета, доктор психологических наук, профессор                                                                               |
| Саркисян Инна      | Профессор кафедры русского языка Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор педагогических наук                                                                                 |
| Вилппола Туомо     | Доктор философии, эксперт по инклюзивному образованию преподаватель факультета образования университета Оулу, Финляндия                                                                                                      |

**Chairman of the Editorial Board**

Mirzakhanyan Ruben

Rector of Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Doctor of Historical Sciences, Professor

**Editor in chief**

Azaryan Robert

Head of the Chair of Special Education and Psychology Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

**Responsible secretary**

Azatyany Tereza

Vice-dean for graduate education and science of Special Education Faculty Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate professor

**Editorial board**

Aghavelyan Hovhannes

Professor of the "Institute of Childhood" Doctor of Psychological Sciences, Novosibirsk

Amaral Isabel

Ph.D., Professor, Institute of polytechnics, Specialist in communicative disorders educational consultant. Setubal, Portugal

Avagyan Armenuhi

Dean of the Faculty of Special Education Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Associate Professor, Candidate of Pedagogical Sciences

Avanesyan Hrant

Head of the Chair of General Psychology, Yerevan State University, Doctor of Psychological Sciences, Professor

Gevorgyan Srбуhi

Vice-rector of Scientific and Educational Affairs, Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Doctor of Psychological Sciences, Professor

|                      |                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gyulyamiryan Juliet  | Professor of the Chair of the Native language and Methods of teaching, Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Doctor of Philological Sciences                                                 |
| Grigoryan Stepan     | Professor of the Chair of Kinesiology at Armenian State Institute of Physical Culture, Doctor of Medical Sciences                                                                                               |
| Gricman Magdalena    | Head of the independent public center of treatment and rehabilitation of children, Neuropsychologist, Doctor of humanity Poland, Kwidzyn                                                                        |
| Karapetyan Siranush  | Associate professor of the Chair of Speech and Rehabilitation therapy, Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Candidate of Pedagogical Sciences, Chief Speech therapist Ministry of Health RA |
| Kukushkina Olga      | Professor at the Institute of Correctional Pedagogy, Doctor of Pedagogical Sciences, Corresponding member of Russian academy of education                                                                       |
| Mallaev Jafar        | Head of the Chair of Correctional Pedagogy and Special Psychology Dagestan State Pedagogical University, Corresponding member of the Russian academy of education, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor    |
| Malofeev Nikolay     | Director of Institute of Correctional Pedagogy, Doctor of Pedagogical Sciences, Academician of the Russian academy of education                                                                                 |
| Melik-Pashayan Armen | Head of the Chair of Psychiatry Mkhitar Heratsi Yerevan State Medical University, Doctor of Medical Sciences, Professor                                                                                         |
| Paylozyan Janna      | Head of the Chair of Speech and Rehabilitation Therapy Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor                                          |

|                |                                                                                                                                        |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Plaksina Lubov | Head of the Department of Special Psychology of Moscow State Pedagogical University, Doctor of Psychological Sciences Professor        |
| Sargsyan Inna  | Professor at the Chair of the Russian language Khachatur Abovyan Armenian State Pedagogical University, Doctor of Pedagogical Sciences |
| Vilppola Tuomo | Ph.D., Lecturer, an expert on inclusive education at the Faculty of Education of the University of Oulu, Finland                       |